

Jelige: Alkonyat

Jelbeszéd nélkül

Komótosan húzta fel a férfi a kesztyűt, mozdulatai lesarkítottak voltak, az ásót szinte szentelményként vette a kezébe. Volt ebben valami színpadiasság, ugyanakkor hűen tükrözte őszinte munkaszeretét, amivel környezetében elismerést vívott ki. Alapos munkáját számontartották a faluban, számos házhoz hívták nehezebb tennivalók végzésére. A nemszeretem segédmunkáknál rögtön órá gondoltak. Mindent örömmel elvállalt – ezzel tudott magának megbecsülést és dicséretet szerezni.

Ő távolabbról, a teraszról az újságjából fel-felpillantva figyelte a férfit. Nem akarta leplezetlenül nézni, nehogy félreértse női tekintetét. S amint megint ránézett, feltűnt, hogy mennyire rugalmasan és kiegyensúlyozottan dolgozik, széles válla megfeszül, megmutatja a férfi kiedzett alakját. Ásó le, ásó fel, ütemesen mozog, mintha táncot lejtene. Bizonyára elfogadta a sorsát, ami alatt más összeroppanna. Megbékélt önmagával, amire csak kevesen képesek. Az egészségesek is lázadoznak, süketnémaként meg valóban irgalmatlanul nehéz lehet neki boldogulni ebben a faluban, ahol senkivel sem tud kommunikálni. Jelbeszéd nélkül.

Vénasszonyok nyara. A késő őszhöz képest bátran ki lehetett ülni az udvarra, és révedezve belebámulni a világba. A levelek tarkasága most különös módon nem fonnyadtságot, hanem üdeséget idéz, egyáltalán semmi sem utal a nemsokára idekönyöklő nyomasztó és nyirkos őszi napokra. A férfi meg csak ás és ás. Egyre fáradtabbnak, mégis egyre vidámabbnak tűnik.

A pár nap alatt optimista alkatnak tűnt fel előtte. Teljesen másnak látszik, mint az ő férje volt. Az csak a fotelben üldögélt, szerette hangoztatni, hogy értelmiségi, ugyan, mire ment vele, még a kert is órá maradt, hanem azt elvárta, hogy kiszolgálja. Bármilyen fáradt volt az irodából hazatérve, komplett ebédet kellett főznie, levessel együtt. Kolleganői eleget szörnyülködtek ezen, noha olykor kajánul megjegyezték, hogy az ő idejéből kitelik, hiszen nem kell gyerekneveléssel bíbelődnie. Sajnos nem lehetett gyereke, s ez most duplán fáj, ahogy az idő előrehalad. A férje infarktuszban hunyt el, negyvenhárom évesen. Meggyászolta, de nemsokára szinte magának is alig merte bevallani, hogy felszabadult. Nincs börtön, azt teszi, amihez kedve van. Sohasem gondolta volna, hogy az özvegyiségben öröm is lakozhat.

Udvara szépül, a férfi kiirtotta az elöregedett bokrokat, és felássza az egész kertet. A neki kínált pálinkára huncutul csettint, hogy finom. Az első nap végén nagy nehezen értette

Jelige: Alkonyat

csak meg, hogy mennyit kér a férfi a munkájáért, majd azt mutatta kérges kezével, hogy másnap reggel nyolckor ismét jön. Három napja és reggeltől késő délutánig. Csak ebédre járt haza. Lehet, hogy főzni kellene neki? Ki tudja, milyen ócska koszon él...Közben javult a megértés. A férfi a szájáról olvas, bár ő igyekszik mutogatni is.

Az előbb nagy meglepetésére egyszer csak értésére adta, hogy némileg hall az egyik fülére. Kávészás közben a férfi saját bal fülére mutatott, aztán eljátszotta, hogy még kicsi.

„Apu” – ejtette ki nehézkesen, rekedtes hangon. S mutatta, hogy apu iszik. Pofon a kicsi fülére. „Te jó ég, ezt a részeg apja úgy megütötte, hogy megsüketült!” Összeszorult a szíve, mereven nézte a férfit, és legszívesebben elfutott volna. „Sajnálom!” – mondta, de tudta, hogy a férfi úgyszem hallja e halk sóhajt. Láthatta azonban az ő szomorú arcát. Ezen felbuzdulva folytatta az „elbeszélést”. Újabb kézmozdulatok. Női idomokat rajzolt a levegőbe. „Nője lehetett? Szerelme, mindene?” Igen, saját magára is mutatott a levegőbe rajzolt nő után. Majd egy legyintés: „Vége lett a szerelemnek. Mi történhetett? Nem engedték, hogy megszeresse?” Arra gondolt, meg kellene kérdezni, miért nem tanult jelbeszédet. Bár egész biztos, hogy a család miatt. Primitív szülői hozzáállás. Biztosan nem írárták be megfelelő iskolába... A szemén látszik, hogy fürge észjárású, s pontosan tisztában van a sorsával. Hány éves lehet? Negyven vagy ötven? Talán a kettő között. A helybeli rokonoknál lakik, akik ellátják, s ő cserébe mindent elvégez a ház körül. Megkövült a szótlanságtól. Miért nem taníttatták? Tetejébe a falu lekezelése. Azt hiszik talán, hogy azért, mert néma, és csupán egy-két szót tud kiejteni artikulatlan, rekedtes hangon, nem beszámítható? Néma jel a zaj világában. Tömény magány a zúgó tengerparton.

Végre összeszedte magát, rámosolygott a férfira, majd a nap felé intett, milyen szépen süt, így, októberben. Bólogatva mutogatott a felásott kertre, hogy igen, igen, ez gyönyörű munka. És nagyszerű ember vagy. Különb, mint a többi. Ne törődj a műveletlenekkel, a sok bunkóval, aki lenéz téged. Értékes vagy. Igen, minden csak nézőpont kérdése. Tudom, ki vagy. És számomra igazi ember. Nem taposhatnak el. Itt mindig lesz munka, bízom benned.

—...—

Felhúzta a kesztyűt. Újabb munka, de most még a nap is ragyog, holott október van, lassan letelnek a kerti munkák. Az utóbbi időben egyre több helyre hívják. Munka bőven akad,

s ő nem kér érte sokat. Csak dolgozhasson, öröm, hogy értelmes dolgot végezhet. A tévé előtt üljön a rokonai között?! Leereszkedően fogadták be, utálatosnak érezte a sajnálkozásukat. Nem lesz naplopó, mit gondolnának? Korán kel, elvégzi a ház körüli otthoni teendőket, s csak utána kel útra mások portáira. Egyre több falubeli jön megkérni erre-arra. Senki sem nézi le, mindenki kaláccsal, innivalóval traktálja, s rendesen megfizeti. Édesanyja halála után érkezett ide. Gyermekkora családi dráma volt. Nem szeret rá emlékezni. De az apai pofonnal minden nap szembe kell néznie, ez lett a sorsa. Részeget apjától akkor lett nyugalmuk, amikor az váratlanul meghalt, sáros árokban letek rá egy kora tavaszi reggelen. Édesanyja még tizenkét évet élhetett utána özvegysége nyugalmaiban. Megérdemelte! Azok voltak mindkettőjük életének legszebb éveit. Édesanyja ráncai szinte kisimultak, szemébe derű költözött, és minden nap az ő kedvenc ételét főzte. Együtt dolgoztak a kertben és a teheneknél az istállóban. Testvére messzire nősült, ő maradt anyja támasza. Megtanult a szájáról olvasni, ette a szavait. Ajkán tápláló kenyér volt a kárpótló vigasz.

Ez egy jó hely. Kedves, mosolygós nő. Kortalan. Vajon hány éves lehet? Negyvenötven? Ez is özvegy, mint az édesanyja volt. Nem bírja egyedül felásni a kertet, meg amúgy is van itt elég férfinak való tennivaló, egyre inkább megújul ez az elhanyagolt porta. Vagy régóta özvegy lehet, vagy lusta férje volt. Ilyen elhanyagolt kertet már régen látott, csak az volt rendben benne, amit egy nő képes elvégezni. Az udvaron lévő virágai szépek, de a kert siralmas látványt nyújtott, mikor pár napja ideérkezett.

Hogy ez mennyit mutogat! Pedig ő tud olvasni az ajkáról. Folyton őt nézi az újság mögül. Úgy tesz, mintha olvasna, de látszik, hogy őrajta töpreng. Hogy lehetne neki megmondani, hogy ne mutogasson? Forduljon csak ide szépen, megérti, amit beszél, csak lassabban ejthetné ki a szavakat. Hadar, s nem gondol arra, hogy jobban kellene artikulálnia, mint ahogy annak idején az édesanyja tette. Beszéde és járása egyformán fürge. Molett létere gyorsan ott terem a kertben, lebegve jár, alig ér le a lába a földre. Vajon hogyan tud így lebegni, noha megvan a súlya?! Beszéd közben kis gödröcskék jelennek meg a szája sarkában, mintha folyton kacagni készülné, és enyhén rázza a fejét, miközben sötétbarna hajtincsei utánamozdulnak.

Most biztosan azt kérdezi, hogy tanulta-e a jelbeszédet. Int neki, hogy nem. Kegyetlen apja még ezzel sem próbálta jóvá tenni szörnyű bűnét. Beírátták a falubeli iskolába, de hamarosan ki kellett venni, mert nem tudta megérteni a tanítót. Speciális iskola csak a fővárosban volt, bentlakásos. Oda sok pénz kellett volna. Így maradt otthon, az anyja igyekezett őt tanítani. Számolni és alapvető, hasznos dolgokra tanította. Megszerette a kétkezi munkát. Már elmúlt

Jelige: Alkonyat

húsz éves, mikor beleszeretett a szomszéd lányba, de bimbózó szerelmük a szülői tiltás miatt hamar véget ért. Süketnéma vőre sehol sincs szükség. A lány emiatt bátortalanodott el. Úgy múlt el a szerelem, ahogy az évek kopnak, már csak az ásó, gereblye s a kósza mosolyok maradtak. Az emberek szeretik, elfogadják, mert imponál nekik precíz munkája.

Ez a nő a napba mosolyog, látszik, hogy szereti a nyarat, emiatt még ezt a lanyha ősz is. Biztosan egész télen fagyoskodik, bármilyen fűtött is a szobája. Meleg mosoly, meleg szív. Mintha marasztalná az októberi napot. És gyakran dicsér, int, hogy tetszik a munkája. Győzi kihordani a pálinkát, inkább valami harapnivalót hozna.

Nem a pénz miatt jár ide. Ezekért a pillanatokért. Tisztesség, becsület – erre tanította az anyja. Itt érzi át leginkább.

Megáll, rágyújt egy cigarettára. A nő azt hiszi, „beszélgetni” akar. Lebegő alakjával megiramodik őfelé, széles gesztusokkal kínálja a pálinkát. Kis bohóc. Csak ne mutogatna ennyit! Állna meg előtte és ejtené ki a szavakat szépen, mintha csak az ételt ízlelné. Megmondja neki. Nohát, ez megértette a jeleiből! Látszik, hogy elrestelli magát. Abbamarad a színház. Végre önmagát adja. Egy szenvedő, magányos nő, aki belső fájdalmait mosollyal palástolja. Milyen titkokat tartogat? Miről szól az ő története? Nincs, aki szeresse.

Máskor is eljön! Amikor a nő szégyenlősen kifizeti a nap végén a bérét, hirtelen elhatározza, hogy legközelebb nem fogad el tőle pénzt. Rendben fogja tartani az udvart, a kertet. Kiülnek majd erre a kerti padra, s belenéznek a napba. Talán így lesz. Bárhogyan, ő itt lesz, mindent rendbe tesz, hűségesen eljön, ideszegődik, mint egy kiskutya. Nem tudja miként, milyen módon, de sikerülni fog. Reggel másként jön, órabér nélkül.

Csak nem gondolatolvasó ez a nő? Láthatóan zavarba jött, s elpirulva kíséri ki őt az utcára. Vissza kell nézni, hiszen simogatóan, melegen süti a hátát a nő tekintete.

Reggel nyolckor és szabadon... Itt jelbeszéd nélkül, saját nyelvén lehet önmaga.